

De laagste inkomens omhoog – voor een leven in waardigheid

GEMEENSCHAPPELIJK MEMORANDUM – FEDERALE VERKIEZINGEN 2019 (samenvatting)

Toereikende en toegankelijke inkomens zijn een absolute eerste voorwaarde om armoede op een structurele manier te kunnen bestrijden en iedereen een leven in waardigheid te kunnen garanderen. De huidige en vorige federale regeringen hebben terecht in hun regeerakkoord opgenomen dat de laagste inkomens verhoogd moeten worden tot boven de armoedegrens. Dit engagement werd echter nooit omgezet in de praktijk. Integendeel, bestaande rechten op sociale bescherming werden voor verschillende groepen uitgehold of hen zelfs volledig ontnegd.

Als het de volgende federale regering echt menens is om mensen uit armoede te halen, moet zij het optrekken van de laagste inkomens niet alleen opnieuw in haar regeerakkoord vermelden als ambitie, maar ook een realistisch plan voorzien om dit echt uit te voeren. Wij willen dat de daad bij het woord wordt gevoegd.

Onze belangrijkste eisen samengevat:

- **Alle minimumuitkeringen moeten opgetrokken worden tot boven de armoedegrens.**
- **De lonen moeten toereikend zijn.**
- **De armoedegrens dient jaarlijks geactualiseerd te worden. De uitkeringen en lonen dienen nadat zij zijn opgetrokken ook geïndexeerd en daarbovenop welvaartsvast gehouden te worden.**
- **Er mag niet geknoeid worden met de index. Het kan ook niet dat ‘sociale voordelen’ worden verrekend.**
- **De inkomensgrenzen, gebruikt voor het toekennen van sociale correcties in de fiscaliteit en bij tegemoetkomingen in specifieke uitgaven, moeten minstens in die mate stijgen dat er geen verlies aan rechten optreedt als gevolg van het optrekken van de laagste inkomens.**
- **Tegelijk met het optrekken van de laagste inkomens moet meteen ook het statuut samenwonende worden hervormd, zodat ook voor elke samenwonende een inkomen boven de armoedegrens gegarandeerd wordt.**
- **De uitholling of afschaffing van rechten door een versterkte voorwaardelijkheid, waardoor steeds meer doelgroepen een deel van hun sociale bescherming verliezen of zelfs volledig**

zonder inkomen vallen, moet stoppen. Recente hervormingen in die zin moeten worden herzien.

- In alle stelsels van sociale zekerheid en bijstand moet maximaal ingezet te worden op automatische toekenning van rechten en het tegengaan van non take up.
- De precarisering van jobs moet aangepakt worden. Een betere combinatie van loon en uitkering, waarbij minder moet ingeleverd worden op de uitkering is nodig.
- Wij vragen een federaal stappenplan waarmee België haar internationale engagementen (EU 2020, Agenda 2030, Europese sociale pijler) concreet maakt. Dus mét bijhorende begroting en een jaarlijkse evaluatie van de vorderingen.
- Wij vragen in dat kader ook een samenwerkingsakkoord tussen de federale regering, de gemeenschappen en de gewesten om ook de factuur van de uitgaven voor gezinnen voor basisrechten te beheersen en maximaal sociaal te corrigeren voor de laagste inkomensgroepen.
- Binnen Europa dient de volgende federale regering mee te ijveren voor een bindende Europese richtlijn aan de lidstaten rond gegarandeerde en waardige minima in de sociale uitkeringen en Europese normen voor minimumlonen.

Ondertekenende partners van het Belgisch Minimum Inkomen Netwerk (BMIN):

Belgian Anti-Poverty Network (BAPN) / ABVV-FGTB / ACLVB-CGSLB / ACV-CSC / Brussels Platform Armoede (BPA) / Christelijke Mutualiteit Landsbond – Alliance nationale des Mutualités chrétiennes / Decenniumdoelen / Dynamo International / Netwerk tegen Armoede (NtA) / Le Forum Bruxelles contre les Inégalités / Nationaal Verbond Socialistische Mutualiteiten - Union Nationale des Mutualités Socialistes / Réseau Wallon de Lutte contre la Pauvreté (RWLP) / Vivre Ensemble / Bérénice Storms (CSB, Universiteit Antwerpen) / Isabelle Pannecoucke (Universiteit Gent)

Medeondertekenende partners:

ABVV-Jongeren / Centre d'action interculturelle de la province de Namur (CAI) / Centre Régional d'Intégration de la province de Luxembourg (CRILUX) / Centre Régional de Verviers pour l'Intégration (CRVI) / Collectif Solidarité Contre l'Exclusion (CSCE) / Fédération des Employeurs des Secteurs de l'Éducation permanente et de la Formation des Adultes (FESEFA) / Fédération des Services Sociaux (FdSS) / Gemeenschappelijk Daklozenfront – Front Commun des SDF / Interfédération des CISP / La Ligue des familles / les Equipes Populaires / Réseau pour la Justice Fiscale (RJF) / Uit De Marge / Welzijnszorg

De laagste inkomens omhoog – voor een leven in waardigheid

GEMEENSCHAPPELIJK MEMORANDUM – FEDERALE VERKIEZINGEN 2019

In 2014 kwamen wij een eerste maal met gemeenschappelijke eisen rond de laagste inkomens. Wij vroegen het optrekken van de laagste uitkeringen tot boven de armoedegrens. Wij waarschuwden ook voor een verdere verscherping van voorwaarden die de toegang tot sociale rechten verder zouden beperken of voor bepaalde groepen zelfs onmogelijk maken. Wij benadrukten dat onze eisen aansloten bij eerdere politieke engagementen op federaal, Europees en internationaal niveau.

Na 4 jaar Michel I moeten we vaststellen dat het bilan van deze regering rond deze eisen ronduit negatief is.

Van de belofte in het regeerakkoord om de uitkeringen op te trekken tot boven de Europese armoedegrens kwam niets in huis.

De beperkte ‘verhogingen’ van sommige uitkeringen waarover werd gecommuniceerd waren onvoldoende om het verlies aan koopkracht door hogere facturen en eerdere structurele besparingen, waaronder de indexsprong van 2% en een beperking van de wettelijke voorziene enveloppes voor de welvaartsvastheid, goed te maken. Buiten de (ingesnoerde) welvaartsvastheid kwam er voorlopig alleen een verhoging met 2% van de leeflonen enerzijds en met 2 keer 0,7% van het minimumpensioen in de sociale zekerheid anderzijds. Het laatste dan nog alleen voor personen met 45 jaar loopbaan. Voor andere gerechtigden op een minimumuitkering werd er buiten de welvaartsvastheid niets voorzien, tenzij dan een inlevering via de 2% indexsprong. Daar zouden nu vanaf 1 juli 2018 wel een aantal verbeteringen bijkomen, maar die blijven ruim onder de geschepte verwachtingen van het zomerakkoord van vorig jaar. Toen verklaarde de regering dat in 2018 80 miljoen zou worden vrijgemaakt voor een verhoging van de minima en bijkomend nog eens 20 miljoen in 2020 en 30 miljoen in 2022 (samen 130 miljoen euro). Vandaag ligt voor 2018 slechts 26,5 miljoen euro voor, verhoogd tot 53 miljoen vanaf 2019. Over de 130 miljoen wordt niet meer gesproken.

Dit alles staat in schril contrast met de vele miljarden die in dezelfde periode gingen naar bedrijven en aandeelhouders. Uit de analyses van de Nationale Bank kan afgeleid worden dat de tax shift voor 4,8 miljard euro niet is gedekt en dat de hervorming van de vennootschapsbelasting een bijkomend gat van 1 miljard euro dreigt te slaan. Terzelfdertijd kan er geen 80 miljoen euro vrijgemaakt worden voor de armsten.

De stilstand/achteruitgang in de hoogte van de sociale uitkeringen ging ook samen met **een toenemende uitsluiting**. De toegang tot rechten werd voor heel wat groepen versneld ontzegd of uitgehold.

Zo greep de regering in in het recht op een inschakelingsuitkeringen voor jongeren, het recht op een inkomensgarantie-uitkering voor onvrijwillig deeltijdsen, het recht op een overlevingspensioen voor wie op jonge leeftijd zijn partner verliest, het recht op een anciënniteitstoeslag voor oudere werklozen, het recht op een fatsoenlijk pensioen voor werklozen en SWT'ers,...

Ook de voorwaarden om bepaalde rechten uit te oefenen werden verstrengd. Zo kwamen er voor ouderen met een inkomensgarantie en voor personen met een handicap met een inkomensvervangende tegemoetkoming strengere verblijfsvoorwaarden. Er was de invoering van de gemeenschapsdienst voor leefloongerechtigden en voor zieken en invaliden komen nieuwe sancties eraan.

Dit alles steeds vaker ook overgoten met een saus van stigmatisering tegenover wie op deze 'bescherming' moet terugvallen.

Deze regering lijkt veel minder de armoede te hebben bestreden dan wel de armen.

Het is tijd voor een grondige bijsturing.

We herhalen: vertrek vanuit het geloof in mensen!

Wij vragen een copernicaanse wending in het denken rond sociale uitkeringen.

Niet de vrees dat mensen in een 'hangmat' zullen gaan liggen, niet het wantrouwen tegenover mogelijk misbruik, maar het geloof in mensen en de wetenschap dat zij zelf hun situatie in handen willen nemen en een beter leven willen uitbouwen, moeten voorop staan in de verdere uitbouw van onze sociale bescherming. Een wildgroei aan drempels en voorwaarden leiden enkel tot nieuwe uitsluiting.

Om mensen toe te laten uit de armoede te ontsnappen moet hun inkomen ook van bij de start toereikend zijn. Hier mag niet op worden beknipt. Wetenschappelijk onderzoek en buitenlandse experimenten bevestigen dit ook: ***garandeer mensen een inkomen waarmee ze hun situatie kunnen stabiliseren en hun huishouden kunnen runnen, waardoor hun energie ook niet meer dag in dag wordt opgeslorpt door overleven, en mensen zetten zelf stappen vooruit. Dan pas is het mogelijk om duurzaam uit de armoede te ontsnappen.***

Een toereikend minimuminkomen is niet voor niets een grondrecht. Een democratische rechtsstaat als de onze heeft de plicht alles in het werk te stellen opdat dit recht effectief gerealiseerd wordt.

Belofte maakt schuld

België engageerde zich in het kader van de Europa 2020-strategie om binnen 10 jaar 380.000 mensen uit armoede te halen (met als referentiejaar 2008).

Intussen is er de Agenda 2030 met de strategische duurzaamheidsdoelstellingen (SDG – Sustainable Development Goals) in het kader van de Verenigde Naties, met onder meer de doelstelling om het

aantal mensen in armoede in België 'volgens de nationale definitie' tegen 2030 minstens te halveren¹.

België heeft samen met de andere lidstaten van de Europese Unie in november 2017 in Göteborg de Europese pijler voor sociale rechten ondertekend. In deze pijler is zeer nadrukkelijk 'het recht op adequate minimumuitkeringen die een leven in waardigheid in alle fasen van het leven garanderen' opgenomen.

Als we weten dat sinds 2008 de armoede in België niet significant gedaald is en in 2017 nog steeds 20.3% van de Belgische bevolking in armoede leefde of het risico op armoede liep², betekent dit dat het hoog tijd wordt om een tandje bij te steken.

Een minimum aan politieke moed

Het Rekenhof berekende in 2008 dat de verhoging van de uitkeringen en vervangingsinkomens tot de Europese armoedegrens 1,25 miljard euro per jaar zou kosten. Geïndexeerd met 20% zou dat vandaag naar schatting 1,5 miljard euro per jaar zijn. Een groot bedrag, dat zeker, maar als het de politiek werkelijk menens is met de armoedebestrijding - en daar willen we van uit gaan - niet onrealistisch. Dit is een kwestie van politieke wil, zeker als je weet hoeveel miljarden vlot voor andere zaken werden of zullen worden uitgetrokken (voor de tax shift en de vennootschapsbelasting samen moet nog 5,8 miljard euro worden gevonden (zie hoger)).

Alle uitkeringen en inkomens moeten opgetrokken worden tot boven de armoedegrens³.

Er moet daarnaast ook een Europese kaderrichtlijn rond minimuminkomens in elke lidstaat komen. De volgende federale regering dient zich hiervoor actief in te zetten.

Wij vragen een minimum aan politieke moed!

Niet enkel in het federale regeerakkoord, maar ook in de meerjarenbegroting

De politieke discussie begin 2018 over de haalbaarheid van de eigen doelstellingen in het regeerakkoord van Michel I toonden duidelijk aan waar het schoentje wrong: er was geen enkel concreet stappenplan, noch waren de nodige middelen voorzien.

Wij vragen daarom nog dit jaar:

Dat de regering Michel I minstens de beloften uit het zomerakkoord van 2017 nog in 2018 omzet in beleid.

Er werd 150 miljoen euro beloofd, daarvan zijn er 20 gebruikt voor fiscale maatregelen voor alleenstaande werkenden met een laag inkomen. Bij de laatste begrotingscontrole werd amper 53 miljoen uitgetrokken voor de bijstandsuitkeringen. Rest 77 miljoen euro, waarvan nog steeds elk spoor ontbreekt.

¹ <https://www.sdgs.be/nl/sdgs/1-geen-armoede>

² Laatste gekende cijfers, EU-SILC 2017.

³ We hanteren hier bewust de term armoedegrens en niet armoederisicogrens. Mensen die met hun inkomen onder deze grens zitten leven al in armoede, enkel spreken over een 'verhoogd risico' verdoezelt dit.

De discussie over de nieuwe welvaartsenveloppe voor 2019-2020 dient onder de huidige regering nog beslecht te worden. Op de vorige welvaartsenvelopes werd fors bespaard, het zou onaanvaardbaar zijn indien dit opnieuw gebeurt.

Het volledige bedrag van de welvaartsenveloppe 2019-2020—een voorzichtige raming leert dat het over minstens 600 miljoen euro gaat- dient ter beschikking gesteld te worden en moet in onderhandeling tussen werkgevers en werknemers kunnen gebruikt worden voor verdere verbeteringen, zeker ook voor de laagste inkomens.

De regering dient hier het sociaal overleg te respecteren.

Maar deze ingrepen zullen niet volstaan om de gestelde doelstellingen te halen. Daarom...

Een versnelde inhaalbeweging & welvaartsvaste uitkeringen zijn noodzakelijk.

De ambitie om de laagste inkomens op te trekken tot boven de Europese armoedegrens moet absoluut ook in het volgende federale regeerakkoord worden hernomen. De volgende federale regering dient de uitkeringen onmiddellijk te verhogen tot boven de armoedegrens. In de meerjarenbegroting dienen hiervoor de nodige middelen te worden ingeschreven.

De minimum inkomens moeten minstens op basis van de Europese norm van 60% van het mediaaninkomen bepaald worden, maar desgevallend verder verhoogd als de referentiebudgetten aangeven dat meer nodig is. Vervolgens moeten aanpassingen aan de levensduurte ingevoerd worden, via de automatische indexering, alsook regelmatige aanpassingen aan de welvaart, via het bestaande mechanisme voor de welvaartsvastheid.

De index zelf mag niet verder worden uitgehold.

Noch rechtstreeks, door bv. bepaalde prijzen van consumptiegoederen niet mee op te nemen in de berekening van de index. Noch onrechtstreeks, door bv. op een niet duurzame manier in te grijpen op de prijs van bepaalde goederen. Nieuwe indexsprongen zijn al helemáál uit den boze.

Reële armoedegrens

Momenteel wordt gewerkt met de Europese armoedegrens, gelijk aan 60% van het mediaaninkomen in een lidstaat. Om die te berekenen, vertrekt men van de EU SILC-enquête, maar men gebruikt daarvoor noodgedwongen de beschikbare cijfers, welke meestal tot 2 jaar oud zijn (vandaag 2017).

De armoedegrens dient daarom jaarlijks geactualiseerd te worden op basis van de verwachte evolutie van het mediaaninkomen. De adequaatheid van de armoedegrens dient getoetst te worden door middel van de referentiebudgetten die wetenschappelijk onderbouwd zijn. De referentiebudgetten vormen hierbij een absoluut minimum, rekening houdend met het feit dat ook de referentiebudgetten in sommige gevallen een onderschatting zullen geven van wat werkelijk nodig is om waardig te kunnen participeren aan de maatschappij.

Geen verrekening van 'sociale voordelen'

Niet alle tussenkomsten in uitgaven zijn voor iedereen van toepassing, toegankelijk of beschikbaar (bv. denk hierbij aan een verlaagd tarief voor kinderopvang wanneer er geen aanbod in de buurt is, aan studietoelagen en verlaagd inschrijvingsgeld als niet elke persoon in armoede hoger onderwijs volgt) Ook met een waardig minimuminkomen blijft dit een bijkomende uitgave die gedekt moet worden. Bovendien vallen net voor mensen in armoede bepaalde uitgaven hoger uit (bv. hogere energiekosten door een slechte isolatie van de woning) en zijn er enorme verschillen per regio afhankelijk van het aanbod (bv. huurprijzen in arme en rijke gemeenten, hogere transportkosten voor gezinnen op het platteland).

Ofwel moet om rechten te kunnen automatiseren gewerkt worden met gemiddelden voor de verrekening van 'sociale voordelen', maar dan geeft dit een onderbescherming, want kan er onvoldoende rekening gehouden worden met hogere uitgaven van mensen in armoede, per regio...

Ofwel glijden we af naar een individuele benadering, volgens een bijstandslogica, met alle risico op non take up van rechten en verarming van gezinnen.

Daarnaast is de realiteit dat vele van de 'sociale voordelen' door gemeenschappen en gewesten worden georganiseerd, terwijl de uitkeringen en minimumlonen federale bevoegdheid zijn. Wij passen voor een beleid waarbij verschillende beleidsniveaus de 'hete aardappel' naar elkaar doorschuiven en een 'vestzak-broekzak'-operatie uitvoeren waarbij engagementen niet aangegaan worden of zelfs teruggenomen worden wanneer een ander beleidsniveau een initiatief neemt.

Tot slot mag men geen appelen met peren vergelijken. 'Sociale voordelen' kunnen niet in relatie gebracht worden met de Europese 'armoederisicodrempel'. Sociale voordelen zijn kosten compenserende maatregelen. Het zijn geen inkomsten die mee in SILC, dat het inkomen berekent, verrekend kunnen worden.

Wij verzetten ons daarom ten eerste tegen een verrekening van 'sociale voordelen' bij het afmeten van uitkeringen tegenover de armoedegrens.

Inkomensgrenzen moeten mee omhoog.

Een aantal tegemoetkomingen en tussenkomsten in uitgaven zijn 'inkomensgerelateerd', wat wil zeggen dat ze worden toegekend aan groepen met 'een laag inkomen' (bv. federaal in de ziekteverzekering, op het niveau van de gemeenschappen en gewesten sociale toeslagen in de kinderbijslag). Ook in de fiscaliteit bestaan er vrijstellingen en belastingvoordelen voor bepaalde inkomensgroepen. De daar gehanteerde inkomensgrenzen moeten mee stijgen met het optrekken van de laagste uitkeringen en lonen, zodat rechthebbenden van deze tegemoetkomingen en fiscale voordelen niet onrechtstreeks een deel van hun inkomensstijging teniet gedaan zien of zelfs inkomensverlies lijden.

Ook voor 'samenwonenden'

Het huidige statuut van samenwonende, waardoor uitkeringen worden 'afgeroomd', zorgt al jaren voor problemen. De verminderingen in tarief staan niet in verhouding tot de 'besparing' op de uitgaven die samenwonen met zich mee brengt. Veel feitelijke situaties worden ten onrechte als samenwonen gecatalogeerd. In andere gevallen is het gemeenschappelijke deel van de uitgaven zo gering dat een gezamenlijke behandeling van het gezinsinkomen niet zinvol is. Het 'tarief

samenwonende' verhindert bovendien vaak vormen van solidariteit die maatschappelijk wenselijk zijn (bv. daklozen opgevangen door particulieren, meerderjarige kinderen opgevangen door hun ouders, senioren die solidair willen wonen). Het zorgt ook voor ongewenste vormen van afhankelijkheid (bv. bij een scheiding). Mensen zien zich door het statuut beperkt in hun keuzevrijheid over met wie ze willen samenleven of hoe ze vorm willen geven aan hun gezinsleven. Het statuut samenwonende is daardoor een belangrijke oorzaak van armoede en uitsluiting.

De volgende regering moet het statuut samenwonende hervormen.

Als eerste stap moeten minstens individuen die kunnen aantonen dat ze geen gemeenschappelijke huishouding voeren als alleenstaanden worden beschouwd (conform de rechtspraak van het Hof van Cassatie).

Het mag daar echter niet bij blijven. Wij vragen meer fundamentele beslissingen.

De volgende regering moet in **alle** situaties waar mensen samen onder een dak leven de consequenties van het statuut en de tarieven samenwonende evalueren. Ze moet het statuut hervormen vanuit een dubbele doelstelling: enerzijds moet voor **elke** samenwonende een inkomen gegarandeerd worden dat boven de armoedegrens ligt; anderzijds moeten situaties van afhankelijkheid en beperkingen van de vrijheid om het eigen gezinsleven te organiseren ongedaan gemaakt worden.

Ze moet daarbij absoluut ook systematisch bekijken of individuen en gezinnen die onder hetzelfde dak wonen respectievelijk als alleenstaande of aparte gezinnen kunnen worden beschouwd.

Opgelet echter: het is ook belangrijk dat afgeleide rechten behouden blijven. Deze beperken immers het risico op armoede voor bepaalde doelgroepen.

Minimuminkomen en werk

De lonen moeten toereikend zijn.

Het interprofessioneel minimumloon moet worden opgetrokken en de ingrepen in de minimumlonen voor jongeren beneden de 21 jaar moeten worden ingetrokken.

Er moet een Europese norm rond Europese minimumlonen komen. De volgende federale regering dient zich hiervoor actief in te zetten.

De precarisering van jobs moet worden bestreden.

Steeds meer mensen worden onder druk gezet om in te gaan op preciaire jobs zonder opbouw van sociale rechten. Indien ze hier niet op ingaan wordt hun uitkering vaak geschorst, indien ze dit wel doen wordt hun uitkering vaak toch nog buitenproportioneel verminderd.

Het stimuleren van (deeltijdse) activiteit voor mensen met een uitkering verdient aanbeveling, zowel vanuit de nood van mensen om nog opnieuw actief te kunnen zijn, als vanuit het algemeen belang (bv. hogere bijdragen aan de sociale zekerheid).

Jobs dienen echter steeds rekening te houden met de mogelijkheden van mensen (bv. iemand die ziek is heeft het recht ziek te zijn en met rust gelaten te worden, iemand met een gezin kan niet worden gevraagd op 50 km van zijn woonplaats een job te aanvaarden of in ochtend- en nachtshifts te werken).

Een betere combinatie van loon en uitkering, waarbij minder moet ingeleverd worden op de uitkering is nodig.

Maar deze logica mag niet omgedraaid worden door bij lage of geen deeltijdse activiteit mensen financieel af te straffen door een buitenproportionele verlaging van hun uitkering.

Behoud van een uitkering boven de armoedegrens dient ook steeds gegarandeerd.

De hervorming van de inkomensgarantie-uitkering voor deeltijds werkenden dient herzien te worden.

De herberekening van de ziekte- en invaliditeitsuitkering bij progressieve werkhervatting dient ten gronde herzien te worden, financiële afstraffing bij 'te weinig' deeltijds werk moet worden teruggeschroefd. Het systeem moet een stimulus blijven en mag geen hinderpaal zijn.

De versterkte degressiviteit van de werkloosheidsuitkering moet worden herroepen.

De versterkte degressiviteit van de werkloosheidsuitkering druist niet enkel in tegen het recht op een menswaardig inkomen (langdurig werklozen vallen terug op een uitkering onder de armoedegrens), ze verengt tevens het probleem van de werkloosheid tot de individuele verantwoordelijkheid van de werkzoekende terwijl aangepaste en waardige jobs niet voor handen zijn. De druk op de werkzoekende om in te stappen in preciaire jobs is onverantwoord en creëert nieuwe werkende armen.

Echte jobs voor leefloners.

Vrijwilligerswerk voor leefloners dient écht vrijwillig te zijn en op maat van de mogelijkheden van de betrokkene. Het verplichte karakter van gemeenschapsdienst, eens 'vrijwillig aanvaard' in het kader van een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie (GPMI) dient afgeschaft te worden. Leefloners die willen werken en dit aankunnen dienen een volwaardige job of traject naar werk aangeboden te krijgen, mét opbouw van sociale rechten.

Preventie en bestrijding van non take up en onderbescherming

Waar mogelijk dienen vormen van bescherming die automatisch worden toegekend behouden of hersteld te worden, onder meer om afhankelijkheid van sociaal onderzoek en controle tegen te gaan.

Administratieve en andere voorwaarden die mensen zonder sociale bescherming laten, terwijl zij daar wel nood aan hebben, dienen zoveel mogelijk uitgeschakeld te worden.

De beperking van (beroeps)inschakelingsuitkering in de tijd moet worden herroepen.

Tienduizenden werkzoekenden, waaronder vele jongeren en alleenstaande ouders hebben door de beperking in duur tot 3 jaar de laatste jaren hun uitkering verloren. Een deel van de getroffen en is noodgedwongen moeten gaan aankloppen bij het OCMW. Een ander deel is gewoon verloren voor de arbeidsmarkt en niet meer terug te vinden door de gewestelijke diensten arbeidsbemiddeling. Het schorsen van deze jongeren en andere werkzoekenden doet niks aan o.a. de hoge (jeugd)werkloosheid, en schuift het probleem enkel door naar de OCMW's en/of de gezinnen waarvan ze afhankelijk blijven.

De verstrengde verblijfsvoorwaarden voor de inkomensgarantie voor ouderen en de inkomensvervangende tegemoetkoming voor personen met een handicap dienen herroepen te worden.

Het betreft behoeftige ouderen en mensen met gezondheidsproblemen of een handicap die hier zijn en blijven en die sociale bescherming nodig hebben.

Wij vragen dat in alle stelsels maximaal wordt ingezet op de automatische toekenning van rechten.

Er dient maximaal ingezet te worden op automatische toekenning van rechten door o.a. een kruising van gegevens uit bestaande databanken, door vereenvoudiging en afstemming van gezins- en inkomensbegrippen, door het versoepelen van administratieve voorwaarden waar mogelijk (bv. werken met gekende inkomensgegevens van 2 jaar terug en enkel bij inkomensdaling aanvullende informatie van de rechthebbende te vragen), door het evalueren of sommige extra voorwaarden wel effectief zijn (om de laatste fraudeur eruit te halen is er bv. een heel controlesysteem nodig dat veel geld kost en/of onnodig een grote groep echte rechthebbenden onnodig afhankelijk maakt van controle of zelf aangebrachte informatie).

Er dient wel bewaakt te worden dat geen ongewenste 'all or nothing' situaties ontstaan en dat aanvullend maatwerk mogelijk blijft.

Het delen van persoonlijke gegevens dient ook steeds te gebeuren vanuit het belang van de rechthebbende, met het oog op een correcte toekenning van rechten. Dit mag dus niet de deur openzetten voor onterechte inbreuken op de privacy van mensen. Hier moeten de nodige veiligheidsmechanismen worden ingebouwd.

Om te garanderen dat mensen hun bestaande rechten kunnen laten gelden, moeten dienst- en hulpverleners maximaal inzetten op proactief handelen.

Er moet intensief samengewerkt worden tussen partners op het terrein opdat rechthebbenden maximaal al hun bestaande rechten kunnen uitoefenen. Uitbetalingsinstellingen en overheidsdiensten dienen middelen te krijgen voor een laagdrempelige en klantvriendelijke dienst- en hulpverlening. Hun financiering dient minstens deels gekoppeld te zijn aan behaalde resultaten op vlak van automatisering, proactieve dienstverlening en tegengaan van non take up.

Specifiek voor de OCMW's vragen wij een doorlichting van de noden op het terrein op het vlak van maatschappelijke dienstverlening en maatschappelijke integratie (terugbetaling aan OCMW's van

leefloon, financiering omkadering van leefloners en andere gerechtigden op maatschappelijke dienstverlening)

Specifiek voor de daklozen (een groep die wij, rekening houdend met de ETHOS-typologie, op enkele tienduizenden mensen schatten; naast straatslapers en mensen die in instellingen verblijven, gaat het ook over mensen in preciaire woonvormen, mensen die tijdelijk inwonen bij kennissen...) **vragen wij dat de volgende regering eindelijk de wetgeving op de inschrijving in het bevolkingsregister (referentieadres, voorlopige inschrijving, inschrijving op adres instelling) evalueert.** Wij stellen op het terrein grote problemen vast met de toekenning van een adres aan daklozen. Dit is deels te wijten aan de gebrekkige, soms tegenstrijdige en moeilijk afdwingbare regelgeving. Het recht op een adres dient gevrijwaard te worden voor iedereen. Voor daklozen betekent het vaak dé ontbrekende schakel aan het begin van een lange weg terug naar een leven in waardigheid. Tegelijk dient uit goede voorbeelden in bepaalde sociale wetgeving (ZIV-wetgeving, binnenkort ook Vlaamse Sociale Bescherming en Vlaamse 'groeipakket') geleerd te worden op welke manier **de uitbetaling van zoveel mogelijk sociale rechten onafhankelijker kan gemaakt worden van het niet hebben van een officiële hoofdverblijfplaats.**

Het is tijd voor een nieuw en meer samenhangend wetgevend initiatief.

Gezien de ontoereikende uitkeringen vandaag blijft de aanvullende financiële steun die de OCMW's - grotendeels op eigen kosten - bieden, levensnoodzakelijk. Maar zelfs wanneer morgen de uitkeringen uit sociale zekerheid en bijstand boven de armoederisicogrens zouden stijgen, moet dit een belangrijk instrument blijven. Onvoorziene tegenslagen of eenmalige kosten, onvolkomenheden in de andere stelsels van de sociale bescherming die maken dat bepaalde kosten niet worden ondervangen, moeten kunnen worden opgevangen. Daarbij is maatwerk bijzonder belangrijk, waarbij er tegelijkertijd vertrokken wordt vanuit een rechtenbenadering en er een zekere voorspelbaarheid van de hulp is. De referentiebudgetten die wetenschappelijk onderbouwd zijn vormen daartoe hét hulpmiddel.

Uiteraard is het ook van belang dat de federale overheid de factuur van basisnoden voor mensen met een laag inkomen niet zelf verhoogt, hetzij onrechtstreeks (bv. door hogere btw op energie), hetzij rechtstreeks (bv. door een slechtere terugbetaling van prestaties in de ziekteverzekering of het vrijer maken van tarieven).

Tot slot mogen uiteraard de verantwoordelijkheden van de gewesten en gemeenschappen niet vergeten worden.

Wij vragen een beleid dat maximaal sociaal corrigerend is binnen de eigen bevoegdheden (bv. sociale toeslagen kinderbijslag, sociale tarieven water, huursubsidies...)

Wij vragen van de volgende federale en deelstaatregeringen dan ook voor meer afstemming en om een gezamenlijk plan van aanpak op te stellen met duidelijke engagementen en benoemde verantwoordelijkheden om (inkomens)armoede tegen te gaan.